

.CRÍTICA

DIETARI | L'encantador de serps

Josep Ballester, un home de lletres voraç

Josep Ballester
Editorial Moll
184 pàgines | 12 €

* JORDI LLAVINA

Josep Ballester es va estrenar, a mitjan anys vuitanta, com a poeta. Des de llavors, ha tocat totes les tecles, i, a més, les ha tocadés bé. S'ha prodigat en l'assaig, ha traduït (principalment, de l'italià), més recentment ha publicat una novel·la, ha fet créixer la seva poesia. El llibre que presento –un dietari, en un sentit ampli– aplega textos escrits entre 1986 i 1996. Força de les pàgines que ara llegim, doncs, tenen gairebé un quart de segle d'existència. Les més recents són quasi de quinze anys enrere. I, tanmateix, no han prescrit. I no sols això: sorprenen gratament el cabal d'idees que l'autor hi exposa sobre alguns dels grans noms de la literatura moderna i contemporània. *L'encantador de serps* –el títol és manllevat a un text de Rafael Argullol– va dibuixant un home de lletres inquiet, desficiós, que s'interessa per tots els gèneres, que opina sobre la realitat valenciana, que pren partit en assumptes diversos, no estrictament literaris. El llibre conté textos llargs, a manera d'assajos breus (sobre Henry James, sobre Néstor Luján –Ballester se n'ha llegit les novel·les–, sobre Joan Fuster), però també notes properes a l'aforisme.

«Aquest és un llibre de prosa, de vegades, poc narrativa, amb unes dosis reduïdes de ficció, que podria entrar en l'àmplia categoria genèrica del dietari, del llibre de notes, dels reculls de divagacions, un text frontissa...», ens avisa l'autor en el frontispici de l'obra. I, tot seguit, cita Montaigne, que va ser un dels fundadors d'aquest nou esperit literari. Ballester, bon coneixedor de Joan Fuster –un autor que ha estudiat profusament i que ha editat–, intercala peces aforístiques entre composicions més llargues, i la intenció temàtica d'aquests textos brevíssims és àmplia: «Malauradament és molt més sensual veure com se'n va que com arriba, el plaer». En un parell més, burxa l'ull de poll d'autors a qui no esmenta: «Aquell escriptor tenia l'estil amb grip» o, més endavant, «Passeja per la literatura com un turista». En aquest, apunta a la memòria, material literari de primer ordre: «De la memòria poem tot paradís. Per molt artificial i mercenari que siga». I en aquest altre glossa allò que els grans autors ens han ensenyat; és a dir: que en l'art no s'ha de dir tot: «El secret de ser avorrit és dir-ho tot» (Voltaire). Tot art ha de suggerir, evocar, si no, fastigueja per explícit i fins i tot acaba matant d'ensopiment».

Però el que, al meu entendre, fa més valuós aquest llibre són els textos més digressius, en què Ballester alterna matèries: ara parla de la ciutat de València –llums i ombres en la consideració d'autors diversos–, adés es refereix a la complexa situació lingüística d'això que genèricament se n'ha dit els Països Catalans. Aquest darrer és un text lúcid i desenganyat, en què l'autor posa davant el mirall alguns dels problemes antics entre catalans i valencians: «Moltes vegades la unitat de la llengua... no passa de ser una proclama consoladora i de boca cap a dins». No sabia objectar-hi

res: Ballester hi reflexiona sobre la disgregació de la cultura i l'atomització de la llengua, i retreu allò que, per desgràcia, s'ha convertit en habitual: que a Barcelona no es fa gaire cas del que passa a València ni més avall.

L'obra aplega, també, reflexions suggestives sobre autors diversos: Henry James, Malcolm Lowry, Jules Verne o Ungaretti. El text sobre Larkin té la gràcia que va ser escrit l'any 1986, quan el poeta anglès no era tan conegut entre nosaltres: «Per damunt de tot, un poeta interessat en el tacte i la trama local de la vida». El text llarg sobre Fuster repassa l'obra del de Sueca i en determina la vocació racionalista, antidogmàtica i antimetafísica.

ASSAIG | Història amb pilotes

El futbol a la història

Xavier Carmaniu Mainadé

Meteora
239 pàgines | 18 €

* ROBERT JUAN-CANTAVELLA

La premissa fonamental d'aquest llibre ve indicada al subtítol, *Es pot aprendre història parlant de futbol?*, i es desenvolupa poc després: «si hi ha futbolistes que han estat protagonistes o testimonis d'alguns dels fets més importants de la història de la humanitat en els darrers cent anys, la seva trajectòria pot servir per explicar-los, mal que sigui en part?». La resposta que en dona l'autor és sí, i de fet es queixa de la poca importància que atorguen normalment els historiadors a l'esport: «tot i que els partits de futbol fa molts i molts anys que congreguen milers de seguidors, els estudiosos preferien

fixar-se en formacions polítiques o sindicals amb menys afiliats que socis pugui tenir un club». Xavier Carmaniu Mainadé (Girona, 1975) és historiador, autor del llibre *Carles Rahola, l'home civilitzat* (Biblioteca Valvi-CCG Edicions, Girona, 2006). A més, ha col·laborat amb diferents ràdios, ha dirigit a la Televisió de Girona les sèries documentals *L'Espirall de la Història* i *Girona desapareguda*, i actualment hi presenta el programa *La Ciutat dels Llibres*.

Ja des del començament, *Història amb pilotes* juga amb les estructures d'un partit de futbol. Així, el pròleg es titula «L'escalfament», el cos del llibre es desenvolupa en onze capítols dedicats a onze jugadors de diferents èpoques i procedència (l'onze titular de l'hipotètic Història FC), i el partit/llibre finalitza amb una «Roda de premsa». El primer dels personatges en què es fixa Carmaniu és Gaspar Matas Danés, responsable d'introduir l'esport del futbol a Catalunya, concretament a Palamós. Amb l'excusa de presentar-nos aquest personatge, Carmaniu fa tota una contextualització històrica que afecta els orígens familiars i l'activitat econòmica de la nissaga Matas (propietària d'una empresa consignatària que gestionava el transport marítim del port de Palamós), però també l'origen de l'esport del futbol i les seves primeres reglamentacions, l'arribada d'aquest esport a Espanya a través de les ciutats de Huelva i Bilbao (Matas, però, el va importar directament des d'Anglaterra), i l'evolució industrial i econòmica de Palamós a finals del segle XIX i començaments del XX. Un petit mosaic que gravita al voltant d'aquest personatge, que llueix el número 1 a la samarreta del Història FC. Aquesta és precisament la idea del llibre, fixar-se en diferents moments i aspectes de la història recent (les dues guerres mundials, la guerra civil i l'exili republicà, l'apartheid, la Unió Soviètica, el colonialisme), prenent com a fil conductor els onze jugadors de futbol seleccionats, que són: el citat Matas, Tull, Blasco, Sindelar, Strelstsov, Ben Tifour, Sócrates, Boban, Rinchen, Thuram i Honeyball, l'única dona de l'equip.

MÚSICA | Sunshine remixes + Matilda's dream

'House' enmascarado para un verano eterno

John Talabot
Hivern Discs + Permanent Vacation
20 + 22 minutos | 9 + 9 €

* JAVIER BLÁNQUEZ

Hay un héroe enmascarado en Barcelona, y no es Batman. Se llama John Talabot –en homenaje al colegio en el que recibió su educación primaria, una escuela laica y moderna que hasta tiene web– y bajo este alias se esconde un conocido DJ de la ciudad que no quiere dar pistas sobre su identidad porque desea, con toda la legitimidad del mundo, que sea su música la que hable por él. Y su música está conquistando el mundo, poco a poco,

sin prisas y con ráfagas de calor veraniego ideales para imaginarse en playas tropicales entre relajantes y paradisíacas. A John Talabot muchos críticos musicales le han identificado con un movimiento al que llaman *balearic*: consiste en música disco rebajada de ritmo, entre planeadora y de atardecer, inspirada en las buenas vibraciones que transmitía la música de baile primitiva que se pinchaba en Ibiza en los 80, cuando cada verano era amor.

En realidad, la música de John Talabot es mucho más rica y no se adapta a ningún cliché fácil. En lo que este joven productor trabaja es en un refinamiento emocional del *house*, la *disco music*, el *acid* y el

pop, todo ello pasado por un filtro de emoción y ensimismamiento que conecta a la perfección con otro movimiento en boga, el del *glo-fi*, esa música mediatunda entre el pop, el ruido de cassette y la psicodelia onírica, hipnótica, como si sonara en una vigilia agitada.

Y estos dos maxis que acaban de publicarse son la prueba de su ta-

lento. *Sunshine* recupera un tema suyo del año pasado y le añade dos remixes –por Delorean y The Blondes– que son ambrosia house-pop. *Matilda's dream* tiene un toque más afro y más ácido, carne de clubes a los que les gusta crear una sensación espacial, vagamente revivalista y preñada de felicidad. Este John Talabot es un fiero.

